UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Dispvtationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creatvrarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

IV. Quomodo cognoscat noster intellectus substantiam materialem, & alia sensibilia per accidens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-93575

Visual Library

art.7.ad 2.q.85. art.1. & art.3. ad 4. & opuſculo 42. cap. 5. & opuſculo 55. de ente, & eſſentia, cap.4.7. Metaph. lect. 13. indicat etiam Commentator 1.de Anima, textu 8. dicens intellectum facere vniuerſalitatem in rebus, quod communiter accipitur de intellectu agente producente ſpecies vniuerſales: nam Commentator ipſe 2.de Anima, textu 10. ait intellectum moueri ad vltimam perfectionem à rebus vniuerſalibus: mouetur autem ab ſpeciebus. Et 3.de Anima, textu 8. ſcribit, ſi vniuerſalia eſſent extra animam, fruſtra ponendum intellectum agentem, quaſi ipſe ea faciat. Similem ſententiam indicat Durand. in 1.diſt.3.quæſt. 5.num. 27.& in 2.diſt.3.q.7.num.12. Flandria 7. Metaph.q. 16. art. 1. & in 3. Metaph. q.3.art.2. Soto in logica quæſt.2.& 3. vniuerſalium.

Quo pacto alii. Alij opinantur vniuerſale fieri per notitiam comparatiuam: ſicut etiam ſentire videtur D. Thom.1. Periherm. lectione 10. vbi inquit, intellectum formare intentiones, attribuendo illas rei intellectæ, dum ipſam comparat ad res, quæ ſunt extra animam. Et apertius 1. p.quæſt.28.art.1.in corpore, & ad 4. atque ibidem Caietanus. Et rurſus S. Thomas de potẽtia quæſt. 7. art. 1. & opuſculo 48. cap. 1. & 2. atque etiam 4. Metaph. textu 5. Caiet. in cap. de Genere, & de ente, & eſſentia, cap.3.& 4. paulo ante quæſtionem 7. & iterum in ipſa quæſt.7. Item Ferrar. 4. contra, c. 11. Soncin. 10. Metaph. quæſt.15. Scot.7. Metaph. quæſt.18. Antonius Andreas 16.quæſt.17. Antonius Trombet. in quæſtionibus Metaphyſicis q.2.art.1. Viguerius, & copulata Louanienſ. cap. de genere.

25 *Quouſque admittenda ſit 1. opinio.* Vtraque verò opinio poteſt ad veritatem conciliari, vel etiam ad falſitatem trahi, ſi perperam exponatur: ſi enim prima tantùm velit, naturam, eo ipſo quòd abſtrahitur, habere modum aliquem vniuerſalitatis, quem non haberet in rebus, rectè exponitur, ſiue vniuerſalitas illa vocetur Metaphyſica, ſiue logica, id quod in hunc modum ſuadetur primò, ſi vera eſſet poſitio Platonis, ideaq; hominis eſſet in rerum natura ſubſiſtens abſtracta ab indiuiduis, proculdubio haberet alium modum vniuerſalitatis, quam nunc habeat: ergo etiam quando concipitur illo modo, videlicet tanquam abſtracta ab indiuiduis, planè vt ſic repræſentata, & concepta habet modum vniuerſalitatis quem reipſa nõ habet. Confirmatur, quoniam illa natura concepta, vna eſt obiectiuè, & præſcindit ab inferiori multitudine, eſtque communis multis: eſt ergo tunc vniuerſalis alio modo, quã in rebus. Secundò. Natura vt abſtracta habet alium modum, quàm in rebus habeat, id eſt, non eſt ſingularitatis, ſed potius indifferentiæ, & communitatis: ergo. Tertiò. Natura per contractionem fit ſingularis: ergo dum à contractione liberatur, accipit modum eſſendi contrarium ſingularitati: ergo fit aliquo modo vniuerſalis: ſi ergo prima opinio hoc tantùm dicat, vera erit, ſi ſecunda idipſum neget, erit falſa.

26 *Quouſque ſecunda.* Quòd ſi prima opinio intelligat, ſecundam intentionem, ſeu relationem vniuerſalitatis fieri per abſtractionem, ſine dubio falſa eſt, cùm fiat per comparationem, & in hoc verum habet ſecunda opinio, hocque negare eſſet ignorare differentiam inter relationem realem, & rationis. Primò, quia ſi facta abſtractione, illico natura abſtracta refertur ad inferiora, certe refertur realiter. Probatur: nam vel refertur realiter, vel fingitur referri: at verò referri non fingitur, niſi dum ad ipſa inferiora comparatur, vt ex ſupradictis patet: ergo ſi refertur, realiter ſanè refertur. Secundò. Per meram cognitionem abſtractiuam non cognoſcitur relatio aliqua vniuerſalitatis: ergo nec inde conſurgit, vllumve eſſe habet. Patet conſequentia: quoniam relatio rationis aliud non habet eſſe, quàm cognoſci: ſolum enim exiſtit, cùm obijcitur intellectui, eſſe autem obiectiuè nihil eſt aliud, quàm cognoſci. Certè, ſi eiuſmodi entia rationis exiſterent etiam quando non cognoſcuntur, realia planè eſſent: non enim medium datur inter eſſe fictum, & reale: eſſe autem fictum, non eſt niſi dum fingitur. Tertiò explicatur idem per relationes alias rationis: etenim paries, v.g. denominatur viſus ante operationem intellectus, & ſimiliter Deus denominatur creator, & tamen neque paries refertur relatione viſi, nec Deus relatione creatoris, niſi quando intellectus ea actualiter comparat, & refert: nam ſi ante hanc comparationem referrentur, planè à parte rei referrentur: ergo idem eſt in præſenti dicendum. Quocirca rectè intellecta natura relationis rationis, eſt in hoc ſenſu ſecunda opinio planè euidens: neque vlla alia hic ſupereſt difficultas.

CAPVT IV.

Quo pacto intellectus noſter cognoſcat ſubſtantiam materialem, & alia per accidens tantum ſenſibilia.

EST inter alias lata differentia ſenſuum, ac intellectuum, quòd illi in externorum accidentium ſenſibilium cognitione ſiſtant: intellectus verò ex accidentium cognitione ad contemplanda ea, quæ ſub accidentibus cadunt, atque latent, ingreditur: vnde intellectus nuncupatur, quaſi intus legens: de accidentibus ergo per ſe ſenſibilibus nulla difficultas eſt, qua ratione ab intellectu cognoſcantur, nam cùm ea ſpecies ſuas ſenſibus imprimant, conſequenter etiam imprimunt in intellectu poſsibili virtute agentis intellectus: de alijs verò rebus, vt de ſubſtantia, & de accidentibus ijs, quæ per ſe non cadunt ſub ſenſum, difficultas reſtat. 1. *Exponitur difficultas.*

Prima aſſertio cum que prima. Pro qua ſit prima concluſio. Senſibilia per accidens non cognoſcuntur primò ab intellectu per proprias ſpecies. Probatur: nam ſpecies, quæ primò fit ab intellectu, eſt omnino ſimilis in repræſentatione phantaſmati, ſed per phantaſma tantum repræſentatur res ſecundum accidentia per ſe ſenſibilia: ergo eandem rem, & eodem modo repræſentat ſpecies intelligibilis facta ab intellectu agente. Maior patet, quia cognitio ſenſitiua eſt principium cognitionis intellectiuæ, nam determinat intellectum agentem ad productionem talis ſpeciei: ergo talis eſt repræſentata per ſpeciem intelligibilem productam ab intellectu agente, qualis fuerat per ſenſuum cognita, repræſentataque in phantaſmate. Occurretur fortaſſe phantaſma non repræſentare tantum accidentia ſenſibilia, ſed etiam aliquo modo ſubiectum eorum: ſiquidem illa non abſtracte repræſentantur, ſed concretè, atque adeò deuoluendo in tali repræſentatione ſubiectum, idque eſſe ſatis, vt intellectus agens poſsit inde propriam ſubiecti ſpeciem, nimirum ſubſtantiæ eruere. Sed falsò occurretur. Primo, quia intellectus agens ſpeciem producit determinatus à cognitione phantaſiæ, quæ non nudum ſubiectum percipit, ſed accidentibus affectum, ſeu hoc album, hoc quantum, &c. hoc ergo ipſum per ſpeciem intelligibilem ſpiritualiter repræſentatur. Secundo. Si data reſponſio vera foret, iam ſequeretur, apprehenſo per proprium phantaſma homine, v.g. confeſtim intellectum agentem producere ſpeciem repræſentantem ſubſtantiam hominis, atque adeo materiam illius, & formam. Conſequens, & falſum eſt, & contra experientiam: ergo, &c. Sequela patet: quia etiam in eo phantaſmate confusè repræſentatur hominis ſubſtantia. Cõfirmatur inſtitutum: nam ideo Angelorum, & Dei non poteſt dari in intellectu noſtro *Cõfirmatur aſſertio.*

ſtro

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtro ſpecies, per quam primò, directèq; intelligantur, quia non cadunt ſub cognitionem alicuius ſenſus: ergo eadem ratione res materiales, quę ſub cognitionem alicuius ſenſus non cadunt, non poterunt primò cognoſci ab intellectu per propriam ſpeciem. Atque hæc concluſio magis exponetur in ſequenti.

2. *2 Aſſertio exponitur.* Secunda concluſio. Intellectus noſter non format proprium, & diſtinctum conceptum rerum, quæ ſenſibiles per ſe non ſunt. Explicatur. Nam proprius conceptus alicuius rei dupliciter dici poteſt. Vno modo, ſi rei conueniat, vt non conueniat alijs, quo ſenſu conceptus proprius diſtinguitur contra communem, neque de hoc procedit concluſio, ſic enim proprium conceptum formare etiam de Deo poſſumus, cùm prædicata quædā, ſiue attributa de eo concipiamus, quæ nulli alij conueniant. Altero modo dicitur rei conceptus proprius, quando formatur ex propria rei ſimilitudine abſque analogia, vel negatione: res ergo, quæ ſub ſenſum cadunt, proprijs conceptibus ſecundo modo à nobis concipiuntur, vt experientia conſtat: quæ verò non cadūt, eſto materiales ſint, non ita à nobis concipi valent pro hoc ſtatu. Sic ergo explicata concluſio probatur primò. *Probatur 1.* Si rei materialis non ſenſatæ haberemus talem aliquem conceptum proprium, eſſet maximè ſubſtantiæ materialis, eiuſque autē non habemus: ergo nullius. Maior propoſitio eſt manifeſta: nam ſubſtantia huiuſmodi maiorem prę omnibus alijs cōiunctionem habet cum accidentibus per ſe ſenſibilibus, quorum proprios formamus conceptus. Minor verò probatur: quoniam materialis ſubſtantia ex materia, & forma conſtat, neutrius autem habemus conceptum proprium: materiam namque cognoſcimus per analogiam ad artificialium materiam, ſubiectumque accidentium: formam verò ex effectibus multipliciter diſcurrendo deprehendimus, ac tandem explicamus per ſimilitudinem ad accidentales formas. *Confirm.* Confirmatur, quia ex vi conceptus, quem de ſubſtantia exprimimus, diſcernere non valemus, an ſimplex ſit, vel compoſita: hoc enim explicandum venit per effectus, & analogiam ad compoſita accidentalia: ergo, &c. *Probatur 2.* Secundò probatur concluſio. Par eſt de homine, ac de alijs ſubſtantijs ratio ad proprium formandum cōceptum, atqui de homine non formamus proprium, cùm de ipſius anima nullum talem formemus, ſed tantum per ordinem, & analogiam ad eius operationem: quare, &c. *Tertiò.* Denique experientia ipſa demonſtrat nos propriam ſubſtantiæ rationem non concipere: cùm non niſi per ordinem ad accidentia illam declaremus, affirmemuſque id, quod accidentibus primò ſubſtat, eſſe ſubſtantiam, explicemus ſimiliter res inſenſibiles per ordinem ad ſenſibilia, quod apertum indicium eſt eorum, quæ per ſe ſenſibilia non ſunt, proprios conceptus in nobis non gigni. *Cōfirmatur ſimul vtraque cōcluſio primò.* Atque hinc etiam confirmatur prior concluſio. Etenim ſi intellectus reciperet propriam ſpeciem ſubſtantiæ materialis actione intellectus agentis, poſſe vtique illam proprio conceptu cognoſcere: hoc autem non poteſt: ergo, &c. Maior propoſitio liquet. Nam cùm ſpecies ſit ratio concipiendi rem, cuius eſt propria dari etiam poterit proprius conceptus. *Secundò.* Confirmaturque vtraque concluſio ex myſterio Euchariſtiæ, in illo quippe eodem modo ſubduntur ſenſui accidentia panis, quo res aliæ ſenſibiles, neque in rebus alijs ſentitur magis ſubiectum accidētium, quàm in Euchariſtia, ibi autem ex phantaſmate panis conſecrati non producitur in intellectu ſpecies propria ſubſtantiæ panis, nec proprius illius conceptus, cùm ibi verè non ſit talis ſubſtantia: ergo neque in rebus alijs ſenſibilibus acquiretur illa ſpecies, formabiturve talis conceptus: aliàs poſſet intellectus dijudicare, ſubeſſe the his accidentibus ſubſtantia, an non?

Quare proceſſus intellectus noſtri in cognoſcendo eſſe videtur, vt primò quidē accipiat ſpeciem ſpiritualem repręſentantem rem ſenſibilem, & materialem eandem ipſam, quæ repræſentatur in phantaſmate, atque adeò primò repræſentantem accidentia ſenſibilia propria ſubſtantiæ alicuius: tum etiam ſenſibilia communia, quæ propriorum modificant cognitionem, ac tandem in confuſo repręſentantem ſubiectum accidentium, cùm accidentia illa repræſentet in concreto. Intellectus ergo tali formatus ſpecie proprio conceptu attingit ſenſibilia propria, atq; etiam communia, quæ aliquo modo per ſe in ſpecie relucet: quia verò natus eſt adunata diuidere, poteſt talia ſenſibilia proprijs, & diſtinctis cōceptibus apprehēdere: ſubiectum tamen accidentium, ac cętera, quæ per ſpeciem non repræſentātur, diſcurſu colligit, quatenus cōſiderans ipſa accidentia, ac præcipuè cognoſcens illorū tranſmutationem, quæ fit circa idem ſubiectū (nunc enim calidū, nunc frigidum experimur, nunc lucidum, nunc tenebroſum, &c.) diſcurſu colligit aliquid ſubſtare illis, ſicque concipit ſubſtantiam per modum ſubiecti ſubſtantis, & ita de reliquis. 3. *Progreſſus noſtri intellectus in principio cognoſcendi.*

Porrò ex his tertia hæc deducitur concluſio. Quando intellectus per diſcurſum peruenit in cognitionem ſubſtantiæ, ſpeciem elicit repræſentantem modo aliquo ſubſtantiam ipſam: & idem eſt de ſimilibus iudicium. 4. *Aſſertio vnde cōſtet.* Ita optimè colligitur ex ijs, quæ de cognitione vniuerſalis dicta ſunt, nimirum quod priùs concipiatur per ſpeciem ſingularis. Deinde verò propria illius formetur ſpecies, quod etiam de imaginatiua verum eſt: illa enim primò concipit ſenſibilia compoſita per ſpecies ſimplicium, poſteaque format eorum ſpecies. Ad hunc ergo modum intelligendum, in præſenti contingere: nam intellectus res à ſenſibus non perceptas primò non concipit per proprias earum ſpecies, ſed per ſpecies ſenſibilium diſcurſu peruenit in illarum cognitionem: tuncque demum intra ſe earundem format ſpecies tali cognitioni reſpondentes: id quod perſuadetur ſimilibus argumentis ſuperiùs adductis, nempe quia intellectus & capax eſt illarum ſpecierum, quas cùm nondum habeat, ex cognitione rerum ipſarum neceſſariò reſultabunt, & quia poſtea faciliùs eaſdem cognoſcit, quod indicium eſt relictas fuiſſe proprias, cùm per alienas tam promptè id præſtare non poſſet.

Ex doctrina huius capitis quæſtio duplex reſolui poteſt, vna illa eſt, quidnam ab intellectu noſtro concipiatur primò via originis, ſubſtantiane, an accidens? 5. *De præcedētia cognitionis inter accidens, & ſubſtantiā.* Conſtat ergo prius formari conceptum accidentis, quàm ſubſtantiæ: illius quippe rei prius format conceptum intellectus noſter, cuius ſpeciem prius recipit: prius autem recipit ſpeciem accidentis, cùm recipiat actione intellectus agentis immediatè, & ſine diſcurſu aliquo: per illam ergo formare poterit conceptum accidentis, ſubſtantiæ verò non item. Obijcies tamen primò: *Obiectio 1.* quia ſubſtantia, iuxta Ariſtotelem 7. Metaph. textu 4. eſt prior cognitione accidenti. Quod ratione etiam probatur. Secundò. *Secunda.* Nam accidens intrinſecum ordinem vendicat ad ſubſtantiam: impoſsibile ergo eſt formari conceptum accidentis, niſi cum ordine ad ſubſtantiam: ergo debet præconcipi ſubſtantia. Tertiò modus ille cognoſcendi ſubſtantiam ſuprà à nobis poſitus *Tertia.* videtur impoſsibilis: cognitio namque ſubſtantiæ ſub ratione ſubſtantis relatiua eſt: ſupponit ergo abſolutam: præcedere ergo debet abſoluta, ac adeò propria ſubſtantiæ cognitio. Quartò, quia *Quarta.* ſequeretur ſubſtantiam non cognoſci à nobis

quid-

quidditatiuè, quia res ita ſolùm cognoſcitur, cùm proprio conceptu attingitur. Conſequens autem falſum eſt, homo enim quidditatiuè cognoſcitur, cum animal rationale definitur.

6 *Qui noſtram ſententiam reſpuant, qui amplectantur.* Propter hæc argumenta Thomiſtæ vulgo ſequuntur oppoſitum noſtræ ſententiæ, vt videre eſt in Soncin. 7. Metaph. quæſt. 13. & 14. Iauello q. 3. Ea tamen verior eſt, quam docuit Scot. in 1. diſt. 3. quæſt. 1. & 3. & diſt. 8. quæſt. 2. Richard. in 2. diſt. 24. quæſt. 3. art. 3. Heruæus quodlib. 3. quæſt. 12. Antonius Andreas 7. Metaph. quæſt. 4. Iandunus quæſt. 3. ac rationes factæ illam verè conuincunt. *Ad 1. obiect.* Quapropter ad Ariſtotelem reſpondendum, ſubſtantiam ſecundum ſe eſſe priorem cognitione, non tamen quoad nos. Secundò dicito, diſtincta, & quidditatiua cognitione ſubſtantiam eſſe priorem accidente, cùm hoc ab illa pendeat in eſſendo, & cognoſcendo perfectè, cognitione verò confuſa, & imperfecta accidens prius eſſe cognitione: quia primum eſt, quod ſenſibus obijcitur. *Ad 2.* Ad ſecundam obiectionem dicendum, primam cognitionem accidentis non terminari ad abſtractum, ſed ad concretum, quod non dicit ordinem ad ſubiectum, ſed illud potius in confuſo includit, ſicque ſubſtantiam quodammodo cognoſci ſimul cum accidenti, hoc eſt, in confuſo, in quantum videlicet pars eſt talis concreti accidentalis, non tamen proprio ſubſtantiæ conceptu: ſimile videre eſt in ipſa cognitione phantaſiæ. *Ad 3.* Ad tertiam dicitur ſubſtantiam primò concipi, vt ſubſtantem, in quo cognoſcendi modo includitur, quòd ipſa ſubſiſtat, atque ita in confuſo cerni ibi abſolutum cõceptum ſubſtantiæ, tunc tamen non concipi ſubſtantiam illo conceptu præciſo & proprio, ſed vt ſubeſt alteri rationi notiori nobis. *Ad 4.* Ad quartam dicitur ſubſtantiam cognoſci à nobis quidditatiuè modo humano, ſcilicet à poſteriori, & per effectus, & hoc modo cognoſci materiam, animamque noſtram, &c. nunquam verò iſta concipi proprijs, & abſolutis conceptibus.

7. *De vtilitate cognitionis accidentium ad cognitionem ſubſtantiæ, de qua author diſp. 38. Metaph. ſect. 2.* Altera quæſtio eſt, quonam pacto accidentia conferant ad cognitionem quidditatis ſubiecti, ſicut Ariſtoteles docuit in prologo lib. 1. de Anima, quia enim intellectus noſter ab accidentibus incipit, indeque ad ſubſtantiam vſque penetrat, ideo cognitio accidentis ad cognitionem quidditatis ſubſtantiæ magnopere confert: quod maximè verum habet, vt Diuus Thomas, & Philoponus ibi notant, de cognitione propriorum accidentium, operationum, & potentiarum ſubſtantiæ. Ex his enim colligimus rerum differentias, & perfectionem, quod faciunt ſæpiſsimè philoſophi, præſertim Ariſtoteles, vt videre eſt in libris de Anima, & 1. Phyſic. dum principia rerum naturalium inquirit, & in 4. vbi eſſentiam loci inueſtigat, & in 1. de *Notatio.* generatione, cùm naturam generationis ſubſtantialis explorat. Quod etiam aduertit S. Thom. 2. contra gentes, cap. 56. Oportet autem obſeruare, vtilitatem hanc cognitionis accidentium ad rerum quidditates aſſequendas, in principio tantum habere locum, quando ſcilicet via inquiſitionis proceditur, ideoque non requiri integram, exactamque ipſorum accidentium cognitionem: talis namque cognitio magna ex parte pendet ex cognitione ſubiecti, & principij, à quo dimanant: requiritur ergo ſolùm aliqualis cognitio accidentium, per quam paretur via ad habendam perfectam cognitionem quidditatis ſubſtantialis, ex qua rurſus à priori procedendo perfectiùs cognoſcuntur paſsiones ipſæ, ac de eſſentia ipſa demonſtrantur.

CAPVT V.

Quomodo intellectus cognoſcat ſeipſum, animam, & quæ in ipſa reperiuntur.

IN hac quæſtione ſpeciatim loquimur de anima rationali, ac de his, quæ illi inhærent: ſunt autem potentiæ actus, & habitus ſpirituales. Ac ratio dubij eſt, quia cum omnia hæc ſpiritualia ſint, atque adeò actu intelligibilia, poterunt ſanè per ſeipſa cognoſci, neque indigebunt vlla ſpecie, aut extrinſeco aliquo, vt cognoſcantur: hac enim de cauſa ita rectius ſentiunt Theologi de Angelis diſputantes. In contrarium verò eſt, quia ſi intellectus ita ſeipſum, animamque cognoſceret, apertè omnino, atque perfectè cognoſceret, imò, & iugiter in actualem cognitionem incumberet: vtrumque autem eſt contra experientiam: ergo, &c. Propter hæc non defuerunt, qui dicerent, animam ſeipſam perpetuo cognoſcere, & intelligere, quod tenuit Plato in Alcibiade, ſic explicans illud Delphici oraculum, Noſce teipſum: quod videtur amplecti D. Auguſtin. 10 de Trinitate per totum, præcipuè cap. 89. & lib. 14. cap. 8. & 10. Idem ſentit Ariminenſis in 1. diſt. 5. q. 2. Picus Mirandula in ſuis concluſionibus. Hæc tamen opinatio contra experientiam militat, nullus enim in ſe experitur continuatam animæ ſuæ cognitionem, quin etiam ignorant plurimi, animam ne habeant: quod verò occurrunt, minimè diſcerni hanc cognitionem ob illius aſsiduitatem, quaſi in ea mens occaluerit, ridiculum planè eſt; & ſimile placito Pythagorico, cœlum longè, lateque ſonum edere, non audiri verò ab aſſuetudinem, quod alibi refellendum eſt: ſtabilitum ſit ergo, animã noſtram non ſemper ſeipſam cognoſcere.

1. Arguitur in vtramque partem. — Vide lib. 3. de Angel. c. 4. per totum. — Platonis, & aliorũ opinio in hac quæſt. — Impugnatur. — Vide Conimbricenſ. de cælo c. 3. q. 1.

Ex quo ſequitur primo ipſam non cognoſcere ſe per ſuam ſubſtantiam: alioquin planè ſeipſam perpetuo cognoſceret, quemadmodum & Angeli, vtendo videlicet ſubſtantia pro ſpecie: quod ſi ita eſſet, non à ſenſibus, non ab intrinſeco alio penderet in intelligendo: quia apud ſe haberet omnia neceſſaria ad cognoſcendum: ſemper ergo cognoſceret, quod eſt abſurdiſsimum: non ergo ſe cognoſcit per ſuam ſubſtantiam: atque idem eſt de potentia intellectiua comparatione ſui ipſius propter eandem rationem philoſophãdum. Hinc ſecundò ſequitur animam vt ſe cognoſcat egere ſpecie ſuperaddita: ſi namque ex ſe ſufficienter actuata non eſt, nec habet ſufficiens principium ſe cognoſcendi, actuari oportet principio cognoſcendi, ſiue ſpecie. Vnde tertiò ſequitur, animam neq; ſeipſam, neque ſuas potentias per proprias ſpecies, ſed per alienas cognoſcere. Nulla quippe ſpecies poteſt ab intellectu agente formari, quæ aut animam, aut potentias, prout in ſe, referat. Ratio eſt, quia anima non per ſeipſam, vt diximus, ſe cognoſcit, ſed in cognitionem ſui deuenit per effectus, ſeu actus proprios: ergo per alienas ſpecies, nempe ipſorum actuum ſe intelligit, potentiaſque proprias, atque habitus: alioquin ſi hæc omnia per ipſorummet eſſentias attingeret, diſtinctè omnino, atque intuitiuè intelligeret, quod experientiæ aduerſatur. Ratio verò horum omnium eſt, quia anima, cùm ſpiritualis ſit, intellectiua eſt, quia vero infima eſt in eo gradu, infima quoque eſt in ratione intellectiuæ, inſufficienterque actuata, vt intelligatur, vnde actualitate aliqua eget, quam in ſpecie aſſequitur: hoc autem totum prouenit ex dependentia, quam habet à ſenſibus corporis, cuius, ex natura ſua, eſt actus. Quæ doctrina tota eſt D. Thomæ ſupra art. 1. ac per ſe aperta ſatis, Caietanus

2. 1. Pronũciatum pro ſolutione huius capitis. — Secundum. — Tertium.

SVAREZ de Angelis